

A „Parazsak” című festmény inspirációiról

Dobó Tamara Zsófia

Pécsi Tudományegyetem, Művészeti kar

Festőművész szak, ötödik évfolyam

Hegyi Csaba DLA egyetemi adjunktus

Úgy döntöttem 2014 nyarán, egy eddig számomra teljesen járatlan, új úttal fogom folytatni a festészetben való kísérletezéseimet. Előtte a tájkép illetve a fotó alapú emberábrázolás érdekelt, de ezzel a témával úgy éreztem elhanyagolom azt, amiért igazán mindig is tiszta szívből festőművész szerettem volna lenni. Azt éreztem, amikor másokat festek, nem fontos azt kifejeznem én hogyan viszonyulok a világhoz. Egyszerűen mindenki szemével tekintetem a vásznamra és teljes realitással próbáltam alakítani késszé a festményt, ami az épp adott teljes tapasztalati tudásomból csak kifért.

Gyermekkoromban elég hamar erős, sajátos véleményt alkottam a világról, amit gyakran szavak helyett temperával, tussal és színes ceruzával, papírra rajzolt illetve festett színekkel, formákkal fejeztem ki. Nagyon megtetszett, hogy én így is tudok kommunikálni, ezért elhatároztam, hogy az életemet azzal fogom tölteni, hogy elsajátítsam a festészet minden fortéját. Idén nyáron mindez eszembe jutott, meg akartam próbálni, hogy vissza tudok-e térni önmagamhoz a régi gondolatomhoz, amiből önmagamot alapoztam, hogy aztán a semmiből ismét valami újat építsek.

A könyvtárban kutakodtam a könyvek címét nézegetve, tudtam mit akarok, de azt nem igazán, hogy mit keresek. Próbáltam olyan festőket találni, akik kizárólag a festészeti útjuk menetét örökítették meg írásban. Ők vajon mit éltek át és hogyan csinálták? Csak ez járt a fejemben. Molnár Sándortól a festészet útját emeltem le a polcra majd bevitettem a műterembe és letettem az asztalomra. Kinyitottam a fiókot, amiben a festékeimet tartom elzárva. Minden nap ki szoktam nyitni a festékes szekrényemet, akkor is, ha nem akarok festeni. Szeretem végignézni a színeimet, hogy szépen meg vannak gyűrve a tubusok, mégis még nincsenek kifogyva, memorizálom, milyen színek vannak a műteremben, hogy aztán amikor lesz pénzem, tudjam, hogy mit kell pótolnom a művészellátóból. Furcsa módon rengeteg vörösem és sárgám volt. Visszaemlékeztem, hogy két évvel ezelőtt kaptam őket az első fülei művésztelepen. Sosem használtam, habár már kipróbáltam, de a kadmium mindent megevett. Erős kényszert éreztem, hogy valami olyan témát találjak a színeimnek, amivel otthon érzik magukat a vásznon.

Az öcsém már évek óta a Balatonföldvári Szabadtéri Színháznál dolgozik. A családom igazából sosem megy el nyaralni. A testvéremhez utazunk és színdarabokat nézünk, ő pedig örül nekünk és annak, hogy fizetés-kiegészítésként azt kapja, hogy meghívhat minket magához. A pécsi műteremből elvittem magammal 4-5 kisebb vásznat, hogy én ezeket mind meg fogom festeni a Balatonnál. Még sosem festettem le látvány után a Balatont és örültem,

hogy adott volt a tökéletes alkalom, a kipróbálásra. A testvérem sok időt töltött mellettem és közben egy szerelemről szóló könyvet olvasott. Szereti a nőket. Ő a modern korunk Don Juanja, mindenféle trükköt és praktikát bevet csak azért, hogy utána meggondolhassa magát. Emellett rengeteg könyvet olvas, hogy tökéletesítse csábítási technikáit. Bevallom őszintén, felesleges időtöltésnek tartottam fáradozását, ezért megkérdeztem mit tartalmaz a könyv, amit olvas.

Almási Miklós: A szerelem lehetetlensége. Felolvastam magamban a könyvborítón található címet és belelapoztam. Arról írt benne a szerző, hogy a modern kor mennyire ellehetetleníti azt a világot, ami a szerelem születéséhez szükséges.

„A modern szerelem által keltett varázs szétfoslóban van.”

Visszagondoltam Molnár Sándor a Zuglói kör megalapítójának könyvére, aki viszont a festészet és a modern technikai eszközökről írt „hasonlót”.

„A személytelen ember imádatának tárgya a gép, tudása, hogy melyik gombot kell megnyomni a működtetéséhez. Agymosó kábítószere, lényének értelme és célja a személytelen gép, nyelve a használati utasítás nyelve. Ma reggel bekapcsolja az összes gépét a legnagyobb hangerőre, hogy a lehető legsüketítőbb zajt csapja, ezzel jelezve szomszédainak, milyen kegyben áll gépisteneinél. A tisztaszobában áll a modern ember házi oltára, a televízió- rádió-számítógép szentháromság, amelyen feláldozza önmagát.”

Hogyan tudnám kikerülni az érintkezést a technikai eszközökkel? Ezt kellene tennem, hogy jó festővé válhassak? Lehetetlen! Egyedül kivonulni a világból, az emberi társadalomból az azt jelentené, hogy a természettől kapnám az összes inspirációt, amit felhasználhatok. Mennyire nyugodt és békés ez a gondolat, de egyelőre félreteszem. Nem ez az, amit jelenleg keresek. Almási Miklós könyvében példákat említ milyen volt a szerelem régen. Színdarabokra és pszichológusok igaz történeteire is hivatkozik. Akit a legérdekesebbnek találtam az Sabina Spielrein esete volt, akit Carl Gustav Jung kezelt. Később barátjává, szeretőjévé is vált. Szerelmük és közös munkájuk hatással volt egymásra. A Dangerous Methodban, mely film az ő történetük alapján készült Sabina szerint a szerelem romboló erő, de olykor kreatív tulajdonsággal is bír. Hogy művészeti példákat hozzak fel, vissza tudok gondolni egészen a görögökhöz, a mitológiájuk ábrázolásához. Innen egyik kedvenc mitológiát ábrázoló szobrom Giovanni Lorenzo Bernini: Apollón és Daphe (1622-1625) legendájáról szóló alkotás.

Daphne, Ladón folyamisten leánya volt, akit Apollón üldözött a szerelmével. Először Daphné a hegyekbe menekült, de Apollón oda is követte. Majd bánatában Daphné megkérte Péneusz folyamistént, hogy segítsen rajta. Daphné babérfává változott, amikor Apollón megközelítette. Ezért a babér Apollón szent növényévé vált, és miatta hordott babérkoszorút a hajában.

Számtalan műalkotást ki lehet emelni a történelemből. Gustav Klimt, a szecesszió stílus legnagyobb képviselője. Tőle kedvencem „A csók” (1908) ahogy a pár a szakadék szélén áll Klimt aranykorszakának egyik leghíresebb festménye. Rengeteg olyan alkotás is létezik, ahol a művész portréval örökítette meg élete szerelmét. Ilyen például Toulouse-Lautrec: Susane Valadonról készített portréja, (1886–1887). Claude Monet: Camille vagy A zöldruhás nő (La Femme a la Robe Verte, 1866) Ez a kép hozta el Monet számára az ismertséget, az elismerést. Csak még megemlítsésképpen írok néhányat, hogy magyar művészeket is említsek, akik inspiráltak. Hollósy Simon: Tengeri hántás; Ámos Imre és Anna Margit szerelméről szóló alkotások.

Azt hiszem a környezetemből merített ingerekből és a műtermi asztalom fiókjában várakozó színek számára is megtaláltam az ideális festészeti témát. A testvérem kiolvasta a könyvet és megkért, hogy ha visszautazom Pécsre a Balatonról, vigyem vissza a könyvtárba. Gyakran avat bele a csajozási módszereibe. Arról beszélt épp, ott a parton miközben én festettem a tájat, hogy talán hatásosabb, ha sok a csend. Ha nem a beszéddel hódítja meg a lányokat.

„Milyen szép is, ha csak úgy parázslik a csend”

Parázs! Mekkora ötlet! Teljesen összeállt a következő festmény a fejemben. A színek a téma a forma minden stimmelt. Mivel a legújabb festményem ábrázolásának alapjául meghatároztam magamnak, hogy ezúttal el fogom vetni a figurális ábrázolást, ezért gesztusokból kezdtem építkezni. Sok vastag ecsetvonásokkal történő színes felületek. Édesanyámmal megosztottam terveimet, akinek az az ötlete támadt, hogy otthon pár háznő lakik tőlünk egy férfi, aki tűzzel dolgozik. Kerítések csinál. Felkerestem és készítettem pár fotót a munkája közben használt parázsról. Az interneten képeket nézegettem, amikor a barátaim kerti partit rendeztek én a táborúzó állapotait figyeltem. A festmény nem csak egy fotó alapján készült. Leginkább a megfigyeléseimre próbáltam hagyatkozni és saját belső világomra és próbáltam visszaadni azt a kreatív erőt, amit az ember a szerelemből meríthet. Úgy gondolom, hogy az ürességtől való félelem folyamatos ebben az állapotban. Horror

vacui, egy fizikai elméletre alapozva, ami Arisztotelésztől ered, ő fejtette ki, hogy a természet nem tűri a légüres teret. A rendelkezésre álló űrt ki kellett tölteni, ha a figurák helyet hagytak a felületen, ornemenszerű formákkal töltötték ki. Akire ezen elméletben leginkább hagyatkoznék Gottfried Wilhelm Leibniz. Munkásságára hatással volt Arisztotelész filozófiája.

"nincs test mozgás nélkül, sem szubsztancia erő kifejtés nélkül"

Leibniz szerint ez a világ a lehető legjobb, amiben élhetünk. Az egyszerű szubsztanciák a monádok a természet igazi atomjai, a dolgok elemei önálló létezők, amik nem pusztíthatók el természetes úton. A monádokban végbemenő állandó változásokat percepciónak nevezi. Spirituális egységek, karakterük van, ez a különbözőség adja nekik az individualitást. A monádok sokoldalúsága adja, hogy a világ sokrétű. Mindenhol ott vannak és rejtőzik bennük egy tökéletességre törekvő vágy. A monád lehetőségei önmagában rejlenek. A paraszok a képeken is mind monádok különböznek egymástól, mégis van közöttük kapcsolat. Üres tér nincs: a monádok mindent betöltenek.

"A természetben soha nincs ugrás"

Mint képkalkotásban, jelentős inspirációt kaptam az egyetemi művészettörténet órákon hallott Nádler Istvántól, aki már gyermekkorában megszállottan festette a villámokat. Az anyagot, ami természeti jelenség, ami egy pillanatra erős fényt bocsát ki magából. Gesztusaival vissza tudta adni azt a hirtelenséget, amivel előtör az égből. Csodálom őt ezért. Én is igyekeztem a témához megfelelően kezelni a felületet.

Első kis képem gyermekkoromból egy A/4 papíron lévő csókot ábrázoló kétarcos portré volt félprofilból. Talán tizennégy éves lehettem, amikor megfestettem. Ránézésre egy szecessziós üvegablakhoz hasonlítanám. Amikor februárban rendeztem az első önálló kiállításomat, meghívtam az általános iskolai rajztanároimat. Nem tudott rólam semmit, miket festek mostanában, évek óta nem láttuk egymást. A megnyitó beszédét azzal kezdte, hogy elhozta nekem ezt a festményt, ki volt téve a szobájába évekig, azt mondta. Majd ismét nekem adta.